

СЕКЦІЯ 1. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

SECTION 1. THEORY AND TEACHING METHODS

Лисаков С. В.,

доктор філософії, доцент

кафедри соціально-гуманітарної освіти,

Комунальний заклад вищої освіти "Дніпровська

академія неперервної освіти" Дніпропетровської

обласної ради, м. Дніпро

УДК 37.014.3:005.322

DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc251010.03>

ПРОВІДНИЦТВО ЯК ОСВІТОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС

Актуальність теми. *Феномен провідництва як складову освітологічного дискурсу визначено сутністю поняття "провідництво" у контексті філософії, педагогіки та менеджменту освіти. Окреслено основні функції провідництва: ціннісну, мотиваційну, комунікативну, трансформаційну та рефлексивно-аналітичну, жертвовну. Здійснено аналіз провідництва як міждисциплінарного явища, що об'єднує гуманітарні та управлінські підходи до розвитку освіти.*

Ключові слова: *провідництво, освітологія, освітній дискурс, лідерство, педагогіка, освіта.*

У сучасному науковому просторі освіта розглядається як багатовимірний феномен, у межах якого відбувається взаємодія соціальних, культурних, економічних і духовних чинників. Саме тому освітологічний дискурс, за визначенням В. Кременя, є "метаполем, що інтегрує філософські, педагогічні, соціологічні й культурологічні дослідження освіти" [1, с. 15].

Одним із ключових елементів освітологічного дискурсу постає провідництво – поняття, яке відображає не лише лідерські якості суб'єкта освіти, але й здатність задавати стратегічні орієнтири, формувати цінності, створювати простір розвитку.

На відміну від управління, яке спирається переважно на адміністративні інструменти, провідництво має гуманістичну природу: воно ґрунтується на взаємодовірі, натхненні, мотивації та інтелектуальному потенціалі учасників освітнього процесу [2, с. 34].

Як зазначає С. Сисоєва, провідництво в освіті є "категорією, що охоплює не лише здатність вести за собою, а й створювати умови для самореалізації інших" [3, с. 78]. У цьому сенсі провідництво виступає рушійною силою інновацій, модернізації освіти, становлення демократичних управлінських культур.

Функції провідництва в освітологічному дискурсі:

- Ціннісна функція – забезпечує формування спільних ідей і орієнтирів освітнього простору.
- Мотиваційна функція – стимулює професійну активність педагогів та учнів.
- Комунікативна функція – формує відкриті канали взаємодії між учасниками освітнього процесу.
- Трансформаційна функція – передбачає здатність ініціювати зміни та модернізацію освітнього середовища.
- Рефлексивно-аналітична функція – спрямована на осмислення результатів діяльності та стратегічного розвитку.

В умовах реалізації Нової української школи та університетської автономії провідництво набуває стратегічного значення. Українські дослідники-провідники, зокрема В. Гриньова [4, с. 112], підкреслюють, що сучасний керівник закладу освіти має бути не лише адміністратором, а "візіонером освітнього розвитку", здатним інтегрувати педагогічні, психологічні та управлінські компетентності. З позицій освітології провідництво в освіті розглядається як інтегративна категорія, що поєднує особистісний розвиток, соціальні взаємодії та управлінські практики. Цей підхід відповідає філософії людиноцентризму, обґрунтованій В. Кременем [1, с. 29].

Висновки. Провідництво в освіті є не лише формою організації управління, а й змістовним виміром освітологічного дискурсу. Воно втілює ідеї людиноцентризму, демократії, відкритості й креативності. Формування провідників нового типу – це стратегічне завдання української освіти, яке забезпечує її конкурентоспроможність і гуманістичний розвиток.

Список використаних джерел

1. Кремень В. Г. *Філософія людиноцентризму в освітньому просторі*. – К. : Знання України, 2010. – 367 с. – URL: <https://lib.iitta.gov.ua/437> (дата звернення: 25.09.2025).
2. Лисаков С. В. *Провідництво в освіті: історико-педагогічний контекст*. – Бердянськ : БДПУ, 2020. – 248 с. – URL: <http://dspace.bdpu.org/handle/123456789/3458> (дата звернення: 25.09.2025).
3. Сисоєва С. О., Соколова І. В. *Освітологія: методологічні засади*. – К. : ТОВ "Едельвейс", 2012. – 192 с. – URL: <https://lib.iitta.gov.ua/718443> (дата звернення: 25.09.2025).
4. Гриньова В. М. *Лідерство і провідництво в освітніх організаціях*. – Х. : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2018. – 214 с. – URL: <https://hnpu.edu.ua> (дата звернення: 25.09.2025).
5. Ничкало Н. Г. *Освітні лідери та провідники: місце у розвитку професійної освіти // Професійна освіта: проблеми і перспективи*. – 2019. – Вип. 18. – С. 51–56. – URL: <https://lib.iitta.gov.ua/718472> (дата звернення: 25.09.2025).
6. Салій Б. О. *Система лідерства в системі освіти України*. – К. : Університет "КРОК", 2023. – С. 22–29. – URL: <https://krok.edu.ua/ua> (дата звернення: 25.09.2025).